

Slivka domáca *Prunus domestica*

Je strom z rodu slivka *Prunus* a čeľade ružovitých. Pôvodom z Kaukazu, plodom je slivka modrej až fialovej farby, mierne sladkastej chuti.

Pôvodné slivky mali drobnejšie plody, ktoré sa skôr podobali dnešným trnkám. Plody sa konzumujú surové, konzervované mrazené alebo zavárané, vyrábajú sa z nich lekvár, Plnia sa nimi ovocné knedle, buchty a koláče, sušia sa alebo sa z nich po prekvasení destiláciou vyrába slivovica.

V strednej Európe má pestovanie slivky domácej dlhú tradíciu. Slivka býva súčasťou ovocných sádov. Slivka pomerne dobre znáša zimu aj neskoré jarné mrazíky, hodí sa aj do chladnejších klimatických podmienok, dorastá do výšky 10 m.

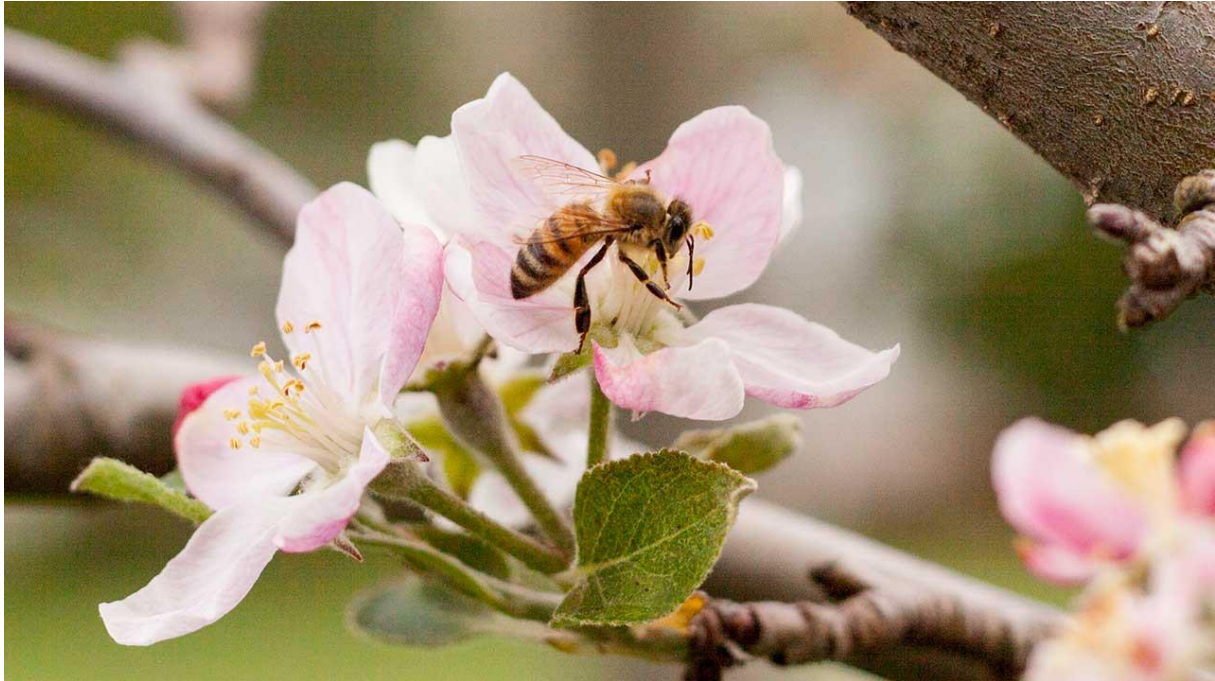

U nás sa najčastejšie pestuje na podnoži myrobalán. Slivky prospievajú na rôznorodých pôdach, hlavné je, aby pôda bola dosť priepustná, viac sa im darí v miernom svahu, ako na rovnej pôde, kvôli lepšiemu odvodneniu a prietoku vzduchu. V minulosti sa slivky vysádzali príliš blízko jedna k druhej. V súčasnej dobe je tendencia k širšej výsadbe, od 3 - 6 metrov od seba. Je vhodné zasadiť tie odrody, ktoré majú byť zozbierané ako prvé, v časti sadu najďalej od prevládajúceho vetra, a tie, ktoré majú byť zozbierané ako posledné na strane sadu, odkiaľ vietor veje. Cieľom je, aby sa zabránilo, šíreniu spór moniliózy. Tieto spory skôr napadajú zrelé ovocie, a ak stojí takáto drevina na náveternej strane ako prvá, bude potom stálym zdrojom infekcie celého sadu.

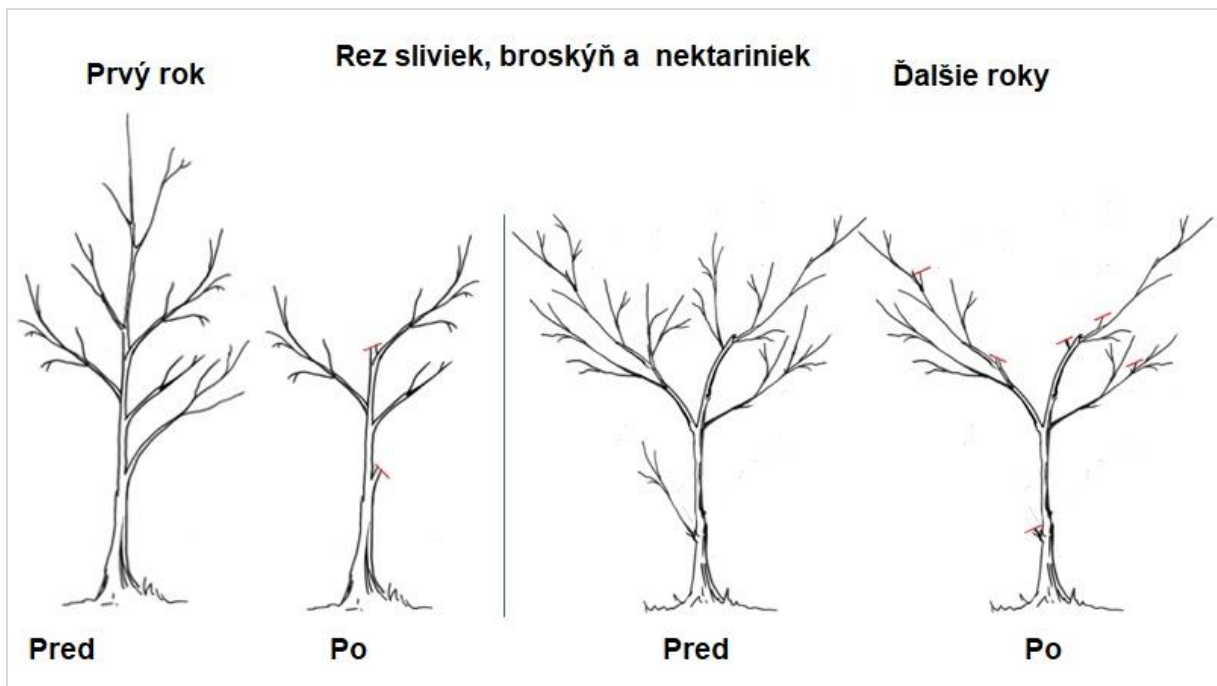

Veľa odrôd sliviek je cudzoopelivých a sú sterilné a ak sú opelené vlastným peľom, netvoria potom plody. Z tohto dôvodu je nutné vysadiť pri sebe dve odrody, ktoré kvitnú v rovnakom období. Dobrý spôsob, ako zabezpečiť opelenie je zasadiť tri riadky jednej odrody, potom tri rady ďalšie odrody, a tak ďalej striedavo.

Slivky sa režu dvoma spôsobmi. Jednou z nich je, že korunu tvoril terminál so štyrmi alebo piatimi kostrovými konármi vychádzajúcimi z neho. Terminálny výhon je kontrolovaný rezom po dosiahnutí určitej výšky. Táto metóda je často používaná pre *Prunus domestica* aj odrody *Prunus insititia*. Druhý spôsob, ktorý je často používaný pre odrody *Prunus triflora*, je vytvorenie koruny odstránením terminálu a vytvorením koruny zo štyroch kostrových konárov. Takto vytvorí drevina tvar vázy, alebo niečo ako obrátený dáždňik. Stromy majú zvyčajne korunu asi 2 metre od zeme. Následný rez sa pozostáva z odstránenia vetiev, ktoré prekračujú vhodnú dĺžku. V prvých rokoch po vysadení sa vykonáva výchovný rez – skracujú sa mladé výhony tak, aby neuberali stromu silu. Koruny stromu sa znižuje až o štyridsať percent, ale neprekráčajte však túto hraničnú dĺžku, aby strom neuhynul. Najvhodnejšia doba k rezu je marec až máj. Myslite však na to, že najlepšie plody vyrastú na dvoj - až trojročnom dreve.

Aby bolo možné dopestovať prvotriedne ovocie, je potrebné vykonať prebierku plodov. Slivka často nasadí dvakrát až desaťkrát viac plodov, než čo môže dozrieť. To platí najmä pre niektoré z japonských a pôvodných druhov sliviek. Plody slivky obsahujú vitamín E, ktorý bráni tvorbe karcinogénnych látok vznikajúcich v žalúdku z dusitanov pochádzajúcich z mäsa. Funguje tiež ako antioxidant chrániaci bunkové membrány pred voľnými radikálmi.

Slivka je tiež známa pre svoje priaznivé tráviace účinky. Obsahuje totiž vysokú porciu vlákniny, ktorá na seba dokáže viazať vodu a tým prispievať k vyššej hybnosti čriev a ľahšiemu uvoľňovaniu odpadových látok z organizmu.

Škodcovia a choroby sliviek

Monizióza pukov a plodov

Táto choroba je vyvolaná najčastejšie premenlivosťou počasia spoločne s infekciou danej choroby. Jedná sa o hubovú chorobu *Monilinia Laxa*, ktorá tiež spôsobuje aj moníliové hnitie kvetov a plodov v čase ich dozrievania. Najvhodnejšie podmienky pre šírenie choroby je kolísanie teplôt a vlhkosť. Najvhodnejšia teplota pre šírenie je okolo 12°C za vlhkého počasia. Chemická ochrana je nevyhnutná. Ak chceme znížiť množstvo postrekov, je vhodné aplikovať aj nepriamu ochranu v podobe rezu a strihu napadnutých výhonov a v pokročilejšom štádiu napadnutia aj silnejších konárov. Príznaky napadnutia bývajú viditeľné až v čase, keď už nie je možné predchádzať nákaze. Veľmi časté je tiež objavenie sa glejotoku na napadnutých častiach. Glejotok rastlina vytvára pre ochranu rany alebo pre zabránenie ďalšieho šírenia patogénu do ostatných častí rastlín. Huba prezimuje vo forme mycélia na starých nekrotických plodoch a infikovaných odumretých vetvičkách. Na jar sa ďalej šíri do okolia pomocou vetra. Z prezimujúcich výtrusníc alebo vo forme mycélia sa prenášajúce na ďalšie nenapadnuté časti a dreviny, tu sa ďalej za vplyvu vhodných klimatických podmienok vyvíja. Pre cielenejší boj s touto hubovou chorobou sa odporúča chemicky ošetrovať aj ďalšiu hubovú chorobu, ktorú zapríčiňuje rovnaký patogén. Jedná sa o moníliovú hnilobu plodov. Vhodná je aspoň chemická ochrana v podobe postreku po opadnutí listov. Ďalej tiež likvidácia napadnutých plodov a to aj tých opadaných. Infikované, nekrotické plody odstraňujeme najlepšie ešte pred alebo po opadnutí listov. Chemické prípravky vhodné na ošetrovanie proti monilióze sú fungicídy Horizon 250 EW, Talent, Teldor 500 SC alebo KUMULUS WG. Vhodná doba pre chemické ošetrovanie je v období pred začiatkom kvitnutia najlepšie tesne pred kvetom, druhýkrát opakovať po opade okvetných lístkov. Ďalej je vhodné odstraňovať napadnuté časti a u najviac citlivých odrôd vykonávať postrek aj voči moníliovej hnilobe plodov a odstraňovať mumifikované napadnuté plody.

Šárka sliviek

Ochorenie spôsobuje Plum pox vírus. Prejavuje sa na listoch, na ktorých vznikajú už od mája svetlé škvrny so sfarbením do žltá. Škvry nie sú ostro ohraničené a spôsobujú opadávanie listov. Ochorenie spôsobuje na kôstke a plodoch nerovnosti, kruhovitú záseky, dužina na miestach deformácií býva červenkastá, žilnatá, nekrotická, kyslastá a v niektorých prípadoch akoby "prirastená" ku kôstke. Plody sú znateľne horšej chuti a menej cukornaté, nevhodné na konzumáciu. Väčšina deformovaných plodov opadáva v letných mesiacoch. Tieto symptómy sa nemusia prejavovať, niekedy len dochádza k poklesom plodnosti. Najmä na kôstkach marhúľ možno dobre pozorovať typické svetlejšie, odfarbené, chlorotické kruhové škvrny. Tiež u broskýň sa niekedy objavujú na povrchu plodu mierne nepravidelné škvrny svetlejšej farby. Typický je masívny opad plodov dlho pred zberom, u sliviek počas leta, alebo predčasné dozrievanie plodov.

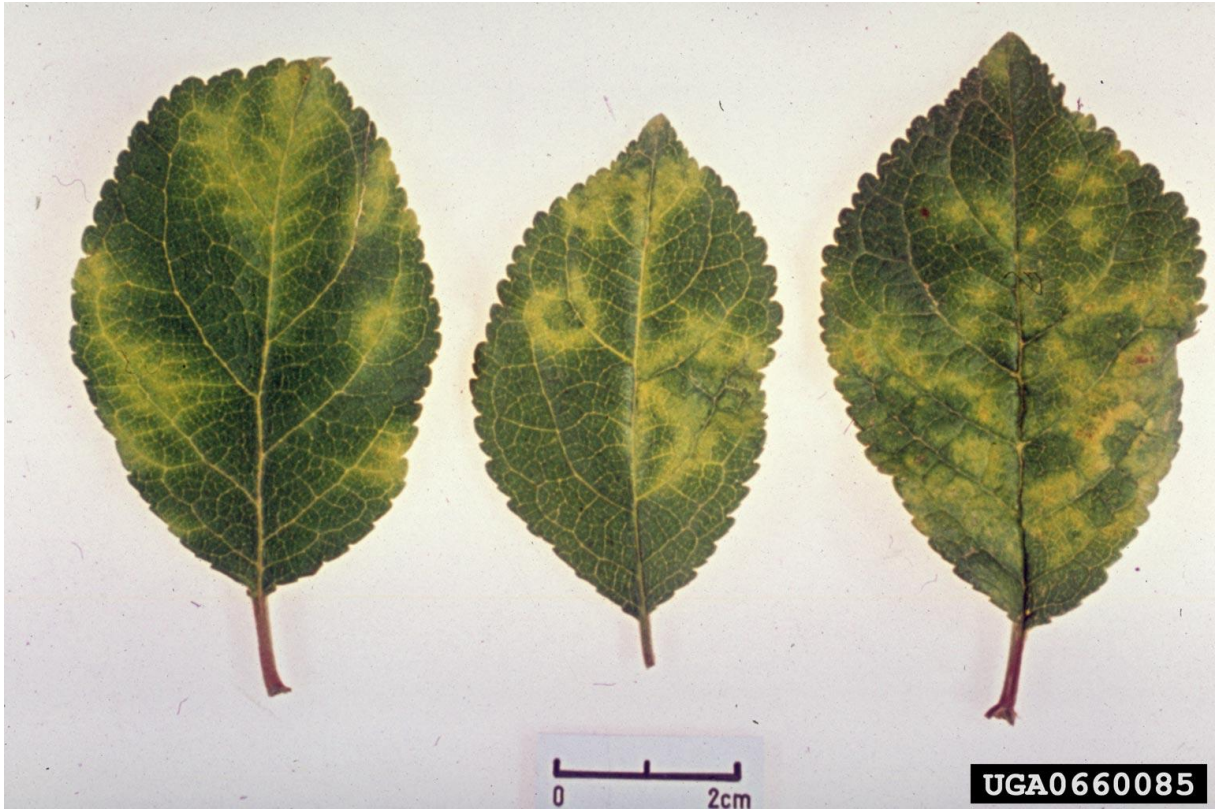
Plum pox virus (PPV000) - <https://gd.eppo.int>

Choroba je bohužiaľ neodstrániteľná, takže jediným riešením je vyrúbanie napadnutej slivky a vysadenie novej.

Bola však vyšľachtená nová odroda HoneySweet, ktorá je proti tejto chorobe odolná. V predaji však bude až keď ju odsúhlasí úrad EÚ. Choroba sa prenáša predovšetkým hmyzími vektormi, ako sú vošky, množiteľským materiálom a infikovanými sadenicami.

Znetvorene plodov slivky

Spôsobuje huba *Taphrina pruni*, ktorú účinne likviduje napríklad fungicíd Kuprikol 50. Ochorenie slivky spoznáte podľa nádorov na ešte zelených plodoch sliviek. Huba napáda slivky už vo fáze kvetu. Ďalším vhodným prípravkom je fungicíd Champion , aplikovaný v období medzi rašením a kvitnutím. Plody sa vyznačujú absenciou kôstky, čoskoro sa začínajú deformovať a nikdy nedozrejú. Dužina zostáva tvrdá a bez chuti. V letných a daždivých mesiacoch začínajú napadnuté slivky hniť a opadávať, v opačnom prípade vysychajú. Ochorením trpí najmä slivka domáca, ostatné odrody nie sú tak náchylné. Ochorenie nepodceňujte, môžete totiž prísť až o 70% potenciálnej úrody.

Červená škvrnitost' slivky

Nákaza sa prejavuje najmä na listoch, na ktorých vznikajú žltozelené škvrny, ktorý sa postupne farbja do tehlovej a nakoniec do čiernej farby. Škvrny sú 5 až 10 milimetrov široké. Spôsobuje je huba *Polystigma rubrum*, ktorá sa kontroluje fungicídom Kuprikolom 50 alebo Championom. Červená škvrnitost' slivky sa najlepšie šíri za vlhkého počasia. Napadnuté a opadnuté listy sa odporúča okamžite spáliť. Odolnosť sadu zvýšite vytvorením porastu s mnohými odrodami.

Obaľovač slivkový *Cydia Funebrana*

Typickým problémom sliviek je červivosť, ktorá je zvyčajne spôsobená obaľovačom slivkovým, respektíve jeho larvami. Ochorenie na plodoch odstránite včasnou aplikáciou insekticídu, ktorým je napríklad prípravok Calypso 480 SC. Obaľovač slivkový napáda slivku najskôr v máji v podobe prvej generácie, ktorá nie je príliš nebezpečná. Druhú generáciu obaľovača slivkového už je však potrebné zlikvidovať insekticídom siedmy deň po nálete (koncom júla). Nálet najlepšie identifikujete feromónom lapačom.

Vošky na slivke

Občas môže slivka trpieť skrútenými listy. Skrútenie spôsobujú vošky, ktoré sa ľahko bežným insekticídom proti voškám.

- Calypso 480 SC
- Dursban 480 EC
- Pyrinex 48 EC
- Mospilan 20 SP
- Neemazal - T/S
- Nurelle D

Postup sa odporúča rovnaký ako u obalovača slivkového. Vošky na slivke však nepatrí medzi nebezpečných škodcov, ktoré môžu slivku a jej plody ohroziť. Len výnimočne prekročí počet vošiek na slivke kritickú hranicu. Eko spôsob kontroly vošiek je lienka sedembodková *Coccinella septempunctata* alebo larvy pestrice pruhovanej *Episyrphus balteatus*.. Jedna lienka dokáže za rok skonzumovať okolo 5 tisíc vošiek.

